

การพัฒนาระบบการจัดระดับคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
Development The Quality Rating System Cluster for
Rajamangala Universities of Technology

ธนานันต์ กุลโพบุตร* ไพศาล สุวรรณน้อย และทวิกา ตั้งประภา
คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการวัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 2) พัฒนาระบบการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ขั้นตอนการวิจัยนี้มี 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการวัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง ละ 16 คน รวมเป็นจำนวน 144 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเจาะจง คือ แบบประเมินความสอดคล้อง และแบบสอบถามความเหมาะสมขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้เกณฑ์ในการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ระยะที่ 2 การพัฒนาระบบการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ผู้วิจัยได้พัฒนาคู่มือระบบการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลฉบับร่าง จากนั้นนำคู่มือฉบับร่าง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ จำนวน 6 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ก่อนนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และทดลองใช้ระบบการจัดระดับคุณภาพ กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 4 แห่ง ประกอบไปด้วย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่า Index of item objective congruence : IOC, ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
e-mail: thananun2006@hotmail.com

ผลการศึกษามีดังนี้ 1) การพัฒนาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ในการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า มี 11 องค์ประกอบ 35 ตัวบ่งชี้ จากการพิจารณาตัวบ่งชี้ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บัณฑิตปริญญาตรีที่ได้งานทำ / ประกอบอาชีพอิสระภายใน 1 ปี ส่วนตัวบ่งชี้ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ งบประมาณสนับสนุนจากศิษย์ 2) ผลการทดลองใช้ระบบการจัดระดับคุณภาพกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 4 แห่ง ภาพรวมมีระบบการจัดระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี ทำให้ทราบถึงข้อมูลสารสนเทศที่เป็นจุดแข็ง และจุดที่ควรพัฒนาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 4 แห่ง ซึ่งเป็นประโยชน์มากในการกำกับ ตรวจสอบ ติดตามคุณภาพของแต่ละมหาวิทยาลัย และกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ก่อนมีการประเมินคุณภาพภายนอก และการพัฒนาอัตลักษณ์ต่อไป

คำสำคัญ : การทดลองใช้ระบบ การจัดระดับคุณภาพ

Abstract

The objectives of this research study were: 1) to develop the factors, indicators, and criteria of quality rating for Rajamangala Universities of Technology, 2) to develop the system of quality rating for Rajamangala Universities of Technology. The research process comprised of 2 phases. First, Phase I was developing of factors, indicators, and criteria of quality rating for Rajamangala Universities of Technology. Purposive sampling was used for selecting participants. The participants of the study were 16 administrators from 9 Rajamangala Universities of Technology, totaling 144 altogether. The research instrument was an evaluation form and a questionnaire. Second, Phase II was developing a manual of the quality rating system for Rajamangala Universities of Technology. A draft of the quality rating system manual for Rajamangala Universities of Technology was developed and verified for content validity by 6 specialists. Next, the manual was revised and implemented in 4 Rajamangala Universities of Technology. They were: 1) Rajamangala University of Technology Rattanakosin, 2) Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, 3) Rajamangala University of Technology Technology Tawan-ok, and 4) Rajamangala University of Technology Bangkok. Data analysis applied index of item objective congruence (IOC), mean ($\bar{X}$), and standard deviation (S.D.)

Two major findings revealed: 1) there were 11 factors and 35 indicators for criteria of quality rating for Rajamangala Universities of Technology, of which the indicator with the highest average was Bachelor's degree graduates could find jobs or have their independent career within one year, whereas the lowest mean was financial support from alumni; and

2) overall, the findings of the manual implementation were at good levels. In particular, the strengths of this quality rating system provided information and 3 areas for improvement of the 4 Rajamangala Universities of Technology. They were directing, examining, and monitoring the quality of those universities before the external quality assurance, as well as identity development.

Keywords : the system implementation, the quality rating

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ผ่านมาพบว่ามี ความแตกต่างกันในเรื่องต้นทุน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของหน่วยงานของแต่ละแห่ง ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้มีการจัดกลุ่ม การศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยแบ่งตามกลุ่มสถาบันที่มีความแตกต่างกัน ในเรื่องต้นทุนแต่มีจุดเน้นที่ คล้ายคลึงกันนำมาอยู่ด้วยกัน เช่น แบ่งตามปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่มีความคล้ายกันเข้ามาอยู่ใน กลุ่มสถาบันเดียว ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้แบ่งสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 9 แห่ง จัดอยู่ในกลุ่ม ค (2) กลุ่มสถาบันเฉพาะทางที่ผลิตบัณฑิต ระดับปริญญาตรี ซึ่งเรียกว่ากลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล การจัดการศึกษาที่มีจุดเน้น ปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่มีความคล้ายคลึงกัน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

จากการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษารอบที่ 2 พ.ศ. 2549 - 2553 ที่ผ่านมานั้น พบว่า มีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 5 แห่ง ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับ อุดมศึกษา เหตุผลอันเนื่องมาจากว่า มีกลุ่มสาขาวิชาอย่างน้อยหนึ่งกลุ่มสาขา ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน คุณภาพระดับอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2552) อาจเป็นเพราะว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 5 แห่ง ต่างที่จะเลือกอยู่ในกลุ่มสถาบันที่มี ความแตกต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 2

กลไกหนึ่งที่สำคัญ ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันนั้นก็คือ การจัดระดับ (Rating) คุณภาพมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการประเมินคุณภาพของมหาวิทยาลัย ที่จัดการศึกษาในรูปแบบเดียวกัน โดย มีการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพของมหาวิทยาลัย โดยการนำคะแนนที่ได้นั้นมาเปรียบเทียบกับ เกณฑ์คุณภาพ ที่ผู้ดำเนินการจัดระดับคุณภาพได้กำหนดไว้ การจัดระดับคุณภาพของมหาวิทยาลัยนั้น โดย ภายในกลุ่มมหาวิทยาลัย อาจมีคุณภาพใกล้เคียงกันในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งวิธีการจัดระดับคุณภาพไม่ได้ สนใจว่ามหาวิทยาลัย หรือสิ่งที่ต้องการจัดระดับคุณภาพมหาวิทยาลัยใดดีกว่ากัน (นงลักษณ์ และ สุวิมล, 2542) ดังนั้น การจัดระดับคุณภาพมหาวิทยาลัย อาจเปรียบเสมือนเป็นการให้หลักประกันคุณภาพ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาได้อีกแนวทางหนึ่ง เพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบข้อมูลสารสนเทศของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง (อุทุมพร, 2540)

ดังนั้น ถ้าหากมีการนำทฤษฎีเกี่ยวกับ การพัฒนาระบบเข้ามาประยุกต์ใช้กับการจัดระดับคุณภาพช่วยให้เครื่องมือดังกล่าวนั้น มีคุณภาพและประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น จากการศึกษาเกี่ยวกับการจัดระดับคุณภาพมหาวิทยาลัยของกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พบว่ายังไม่มีเครื่องมือสำหรับใช้ตรวจสอบคุณภาพ สำหรับใช้เฉพาะกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาระบบการจัดระดับคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สำหรับใช้เป็นเครื่องมือศึกษา เพื่อสำหรับใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอก ก่อนที่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จะมาดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก สำหรับใช้ในกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดระดับคุณภาพ จะช่วยให้ทราบคุณภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ในการตรวจสอบคุณภาพรวมทั้งการพัฒนาคูณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ในการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
2. เพื่อพัฒนาระบบการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนาการจักระดับคุณภาพ
กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ที่มา : Von Bertalanffy (1968 อ้างถึงใน ชนาธิป, 2551)

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 พัฒนารูปแบบองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ในการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ที่ใช้ในการจัดระดับคุณภาพมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาทิ คุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระดับ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทิศทางการพัฒนาคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดเกณฑ์ในการเลือกองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ที่ใช้ในการจัดระดับคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยพิจารณาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาจากทฤษฎีเชื่อมโยงกับ ระบบประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระดับ

ขั้นตอนที่ 3 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ที่ใช้ในการจัดระดับคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระดับของไทย 4 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และต่างประเทศ 18 หน่วยงาน ได้แก่ Times Higher Education Supplement (2007); Academic Ranking of World Universities (2007); Webometrics (2004); Asia Week (2005); QS Asian Universities Ranking (2011); U.S. News & World Report (2005); Business Week (2004); The Gourman Report (1987); Money Magazine (1998); The Sunday Time (2002); India Today (2006); Business Today (2006); The Daily News Paper EL Mundo (2006); Education 18 com (2005); Netbig Chinese University (2001); Maclean's Magazine (2004); The Australian Good University Guides (1993) และ The Research Assessment Exercise (2001) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ คุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเบื้องต้น พบว่า มีองค์ประกอบคุณภาพที่เกี่ยวข้อง 11 องค์ประกอบ 42 ตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 4 (ฉบับร่าง) องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ในการจัดระดับคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ 38 ตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 5 สร้างแบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ในการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ได้ 11 องค์ประกอบ 38 ตัวบ่งชี้ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งใช้สูตรคำนวณค่า Index of item objective congruence : IOC ของ Rovinelli & Hambleton (อ้างถึงใน ทิวาร์ักษ์, 2548) โดยพิจารณาค่า IOC ที่มีมากกว่า 0.5 ขึ้นไป แต่ถ้าข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 แสดงว่าข้อคำถามควรที่จะได้รับการปรับปรุงต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 สร้างแบบสอบถามในการประเมินเหมาะสมขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ คุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ได้ค่าความเหมาะสมเฉลี่ยรวม 3.97 และค่าความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เฉลี่ยรวม 3.80

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้บริหารกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 9 แห่ง จำนวน 144 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 15-30 กรกฎาคม 2555

ขั้นตอนที่ 8 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

ขั้นตอนที่ 9 สรุปรายงานผลการจัดระดับคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ระยะที่ 2 พัฒนาระบบการจัดระดับคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งมีดังนี้

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์ระบบการจัดระดับคุณภาพ
- 2) ระบบการจัดระดับคุณภาพ ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์ระบบการจัดระดับคุณภาพ (2) กำหนดน้ำหนัก องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการจัดระดับคุณภาพ (3) การเก็บรวบรวมข้อมูล (4) การวิเคราะห์ข้อมูล (5) การรายงานผลการจัดระดับคุณภาพ (6) แนวทางการนำผลการจัดระดับคุณภาพไปใช้

ขั้นตอน 2 พัฒนาคู่มือระบบการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งมีดังนี้

- 1) พัฒนาคู่มือระบบการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (ฉบับร่าง)
- 2) นำคู่มือระบบการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน พิจารณา ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้
- 3) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สูตรคำนวณค่า Index of item objective congruence : IOC ของ Rovinelli & Hambleton (อ้างถึงใน ทิวารักษ์, 2548)
- 4) ปรับปรุงคู่มือระบบการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ขั้นตอน 3 ทดลองใช้คู่มือระบบการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งมีดังนี้

- 1) นำเครื่องมือ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละตัวบ่งชี้ ของระบบการจัดระดับคุณภาพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปเก็บข้อมูล
- 2) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
- 3) สรุปผลการทดลองใช้คู่มือระบบการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ในการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เพื่อกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้พิจารณาคัดเลือก และสรุป สังเคราะห์ องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ สำหรับเกณฑ์การจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเบื้องต้น พบว่าคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลมี 11 องค์ประกอบ 42 ตัวบ่งชี้ย่อยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน พิจารณาตรวจสอบ ความเหมาะสม ความครอบคลุม โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยดัชนีความสอดคล้องของ Index of item objective congruence : IOC ได้ 11 องค์ประกอบ 38 ตัวบ่งชี้ย่อย สร้างเป็นแบบสอบถามความเหมาะสมระหว่าง องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ ในการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล หลังจากนั้นผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความสอดคล้อง เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของ Index of item objective congruence : IOC ตามความเหมาะสม ความเป็นไปในการนำไปใช้ กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 9 แห่งๆ ละ 16 คน รวมเป็นจำนวน 144 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากค่าคะแนน 3.50 ขึ้นไป สรุปผลการวิจัย กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลมี 11 องค์ประกอบ 35 ตัวบ่งชี้ย่อย พบตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการจัดระดับคุณภาพ ที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บัณฑิตปริญญาตรีที่ได้อ่านทำ/ประกอบอาชีพอิสระภายใน 1 ปี มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อห้องสมุด อุปกรณ์การศึกษาและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ งบประมาณสนับสนุนจากศิษย์เก่า

การพัฒนาระบบการจัดระดับคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ผู้วิจัยได้ (ร่าง) คู่มือการใช้ระบบการจัดระดับคุณภาพ ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์ระบบการจัดระดับคุณภาพ (2) กำหนดน้ำหนัก องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ ที่ใช้ในการจัดระดับคุณภาพ (3) การเก็บรวบรวมข้อมูล (4) การวิเคราะห์ข้อมูล (5) การรายงานผลการจัดระดับคุณภาพ (6) แนวทางการนำผลการจัดระดับคุณภาพไปใช้ ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของคู่มือการใช้ระบบ การจัดระดับคุณภาพกับมหาวิทยาลัยจากผู้เชี่ยวชาญ 6 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สรุปได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ โดยภาพรวมมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับ ดี ซึ่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ได้ให้ความสำคัญ ด้านคุณภาพหลักสูตร มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสถาบัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความร่วมมือ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยภาพรวมมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับ ดี ซึ่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ได้ให้ความสำคัญ ด้านบริหารจัดการ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณภาพหลักสูตร และ ด้านการเงินและงบประมาณ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านงานวิจัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตะวันออก โดยภาพรวมมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับ ดี ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ได้ให้ความสำคัญ ด้านบริหารจัดการ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาศักยภาพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศักยภาพอาจารย์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยภาพรวมมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับ ดี ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ได้ให้ความสำคัญ ด้านบริหารจัดการ มากที่สุด รองลงมา ด้านคุณภาพบัณฑิต ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านคุณภาพหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริหารจัดการ และ ด้านการเงินและงบประมาณ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความร่วมมือ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีค่าเฉลี่ยคุณภาพที่ไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ได้แก่ องค์ประกอบ 1) ด้านงานวิจัย 2) ด้านความร่วมมือ 3) ด้านคุณภาพบัณฑิต และ 4) ด้านความมีชื่อเสียง ซึ่งองค์ประกอบคุณภาพดังกล่าว มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ นงลักษณ์ และ สุวิมล (2541) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพของมหาวิทยาลัย กล่าวว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพมหาวิทยาลัยมากที่สุด คือ องค์ประกอบด้านงานวิจัย ตัวบ่งชี้ คือ จำนวนบทความที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติ และนานาชาติ ที่สำคัญคือ จะทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของบัณฑิต และชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย มีผลต่อการพัฒนาระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยต่อไป ซึ่งแตกต่างกับ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2554) ที่มีผลงานวิจัยระดับชาติ ระดับนานาชาติจำนวนมาก และมีความต่อเนื่อง นอกจากนี้ ทวีกา (2551) ได้พัฒนารูปแบบการจัดอันดับ และระดับคุณภาพหลักสูตร เพื่อความสอดคล้องกับการจัดระดับคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คือ ผลงานวิจัย คุณภาพบัณฑิต คุณภาพหลักสูตร คุณภาพการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพอาจารย์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1) ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้เสนอแนะเกี่ยวกับการรายงานผลการจัดระดับคุณภาพมหาวิทยาลัย ควรมีการนำเสนอผลการจัดระดับคุณภาพมหาวิทยาลัย โดยแยกเป็นรายมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับ อุทุมพร (2540) ได้กล่าวว่า ผลการจัดระดับคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทำให้ทราบข้อมูลสารสนเทศ จุดแข็ง และจุดที่ควรพัฒนาปรับปรุง เพื่อการประเมินคุณภาพครั้งต่อไป

2) การศึกษาครั้งนี้ได้สอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารเท่านั้น ดังนั้น ถ้าหากมีการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษากับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม (Multi - Perspective of Stakeholders) ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาระบบการจัดระดับคุณภาพในครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2553) ที่เสนอให้ตั้งภาคีภายนอกหรือ คณะกรรมการภายนอก และนักศึกษาเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพด้วย

3) การวิจัยในครั้งนี้ ไม่ได้นำทฤษฎีการประเมินเข้ามาช่วย ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการนำทฤษฎีการประเมินแบบมีส่วนร่วม หรือ การประเมินแบบการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์

นอกจากนี้ ควรนำความรู้ทางสถิติ มาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) สำหรับใช้วิเคราะห์เพื่อยืนยันความถูกต้องอีกครั้ง และถ้าสามารถใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์มาช่วยพัฒนาระบบการจัดระดับคุณภาพมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับ กลุ่มงานประกันคุณภาพ (2553) มหาวิทยาลัยควรสร้างฐานข้อมูลร่วมกันในกลุ่มเครือข่าย ในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษา และสร้างแหล่งเรียนรู้ร่วมกันในอนาคต จะให้มีความสะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการศึกษาองค์ประกอบ 11 องค์ประกอบ และ 35 ตัวบ่งชี้ย่อย สำหรับนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผน ติดตามและกำกับดูแลสำหรับใช้กับระบบประกันคุณภาพกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลต่อไป

2) ควรมีหน่วยงานที่เป็นตัวแทนรับผิดชอบด้านนำระบบเข้ามาใช้กำกับเป็นนโยบาย ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ที่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

3) ควรมีการนำเสนอระบบการจัดระดับคุณภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเชิงนโยบายกับผู้บริหาร และผู้ประสานงาน หน่วยงานระบบประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัย ทั้ง 9 แห่ง ให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นประโยชน์ในการนำระบบมาใช้ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพของมหาวิทยาลัย โดยการประยุกต์ใช้ระบบควบคู่กับการประกันคุณภาพภายใน เพื่อเตรียมรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการวิจัยนี้กับกลุ่มมหาวิทยาลัยอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้จากการวิจัยว่ามีความเหมือนหรือมีความแตกต่างกันอย่างไร

2) ควรศึกษาการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Multi - Perspective of Stakeholders) เช่น นักศึกษา อาจารย์ ผู้ใช้บัณฑิต นักวิชาการ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการออกแบบระบบการจัดระดับคุณภาพมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในครั้งต่อไป

3) ควรศึกษางานวิจัย โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ มาช่วยพัฒนาระบบการจัดระดับคุณภาพมหาวิทยาลัย ให้มีความสะดวกและมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานประกันคุณภาพ. (2553). (ร่าง) คู่มือการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ชนาธิป ทั้ยแป. (2551). การพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานสำหรับครูผู้สอนระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน การประยุกต์ใช้การประเมินผลที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ตามระดับความเชี่ยวชาญ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวิกา แก้วมกระโทก. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดอันดับและระดับคุณภาพหลักสูตร : การประยุกต์
ใช้เทคนิคเฮชแอลเอ็มและการวิเคราะห์จัดกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์คุุณศึกษบัณฑิต สาขา
วิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ทิวาร์ักษ์ เสรีภาพ. (2548). การพัฒนารูปแบบการประเมิน
ภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยพระนเรศวร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษาคุุณศึกษบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย และประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2553). บทสรุปสำหรับผู้บริหาร รายงานผลการประเมิน
คุณภาพในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 7-9 มิถุนายน 2553.
- คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2554). แผนการประกันคุณภาพการศึกษา
2554.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวาณิช. (2541). การวิเคราะห์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศ
ในเอเชีย. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการจัดอันดับ
มหาวิทยาลัยของประเทศไทยในเอเชีย ปี 2540 - 2542. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2552). “การประเมิน
คุณภาพภายนอกกรอบที่ 2 ระดับอุดมศึกษา (ปี 2549 - 2553)” พิมพ์ครั้งที่ 4. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน. (2540). การจัดอันดับมหาวิทยาลัยกับการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร
: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณะผู้เขียน**นายธนานันต์ กุลไพบุตร**

คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร
e-mail: thananun2006@hotmail.com

นายไพศาล สุวรรณน้อย

คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

นางสาวทวิกา ตั้งประภา

คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร